

Natasza Lubik-Reczek¹

Przebudzenie młodego pokolenia. Aktywność polityczna młodzieży – studium przypadku

Słowa kluczowe: młodzież, aktywność polityczna, wybory, partycypacja obywatelska młodzieży

Keywords: youth, political activity, elections, youth civic participation,

Streszczenie

We współczesnych demokracjach podstawowym rodzajem uczestnictwa politycznego obywateli jest udział w wyborach wszystkich grup wiekowych do tego uprawnionych. Pojawienie się zagadnienia młodzieży w dyskursie polityczny jest efektem uznania młodego pokolenia za znaczącą grupę społeczną. Postrzegana jest ona przez pryzmat innowacji, potencjału czy siły napędowej wszelkich zmian. Wyodrębnienie w polityce tej grupy wiekowej, podyktowane jest aktywnością jaką osoby młode podejmują w społeczeństwie. W dyskusjach o przyszłości demokracji młode pokolenie występuje bardzo często. Są oni nadzieją na lepszy świat oparty na wzajemnym zrozumieniu, szacunku, zaufaniu a także solidarności. Wnoszą do życia społecznego nowe wartości dzięki którym możemy stać się społeczeństwem obywatelskim w pełnym wymiarze. Istotne jest zatem by mobilizować tę grupę społeczną do korzystania z pełni przysługujących im praw.

---

¹ ORCID ID: 0000-0003-4294-5064, doktor, Zakład Systemów Politycznych, Wydział Nauk Politycznych i Dziennikarstwa, Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu. E-mail: natasza.lubik@amu.edu.pl.

Abstract**Awakening of the young generation.
Political activity of youth – a case study**

In modern democracies, the fundamental type of political activities of citizens is electoral participation of all eligible groups. The appearance of the youth issue in the political discourse is the result of recognizing the young generation as a significant social group. The young generation is perceived through the prism of innovation, potential and driving force of any changes. In discussions about the future of democracy, the young generation appears very often as a sign of hope for a better world based on mutual understanding, respect, trust, and solidarity. The youngest voters have the potential to bring new values to social life thanks to which we can become a full-scale civil society. Therefore, it is important to mobilize this social group to exercise their full rights.

✱

I. Wprowadzenie

Aktywność obywatelska jest filarem każdej demokracji. Analizując aktywność polityczną, zazwyczaj mówimy o takich jej formach jak: partycypacja polityczna, uczestnictwo polityczne czy zaangażowanie polityczne. Wszelkie perspektywy natury politycznej nie pojawiają się jednak wraz z osiągnięciem wieku dorosłego. Mają one swoje podłoże w doświadczeniach zdobywanych na różnych etapach dorastania i rozwoju. Postawy polityczne są rezultatem działań, które podejmowane były zdecydowanie wcześniej². Różne formy aktywności obywatelskiej osób dorosłych są pokłosiem działań, które miały miejsce pomiędzy 14 a 25 rokiem życia³. Zatem nuka korzystania z wszelkich demokratycznych narzędzi powinna odbywać się już od najmłodszych lat. Młode pokolenie należy wdrażać do aktywności spo-

² S. Verba, K., Schlozman, H. Brady, *Voice and Equality: Civic Voluntarism in American Politics*, Harvard 1995.

³ C.A. Flanagan, L.R. Sherrod, *Youth Political Development: An Introduction*, „Journal of Social Issues” 1998, vol. 54, No. 3.

łecznej⁴, poprzez kształtowanie ich umiejętności, naukę zachowań czy stwarzając chociażby sprzyjające warunki na tym polu. Aktywność społeczna ma szansę stać się wtedy zbiorem określonych czynności danej jednostki, dzięki którym może ona oddziaływać na swoje otoczenie⁵. Młodzi obywatele osiągając wiek wyborczy, zyskują nowy status, z którego wynikają zarówno prawa, jaki i obowiązki każdego obywatela. Mają możliwość rzeczywistego wpływania na kształt oraz kierunki prowadzonej polityki, prawo do udzielania lub nie poparcia rządzącym a także publicznego formułowania problemów stanowiących istotę ich interesów⁶.

W niniejszym tekście podjęto próbę przeanalizowania zagadnienia dotyczącego aktywności politycznej młodzieży na przykładzie wyborów prezydenckich w Polsce w 2020 r. Celem tekstu jest przede wszystkim odpowiedź na pytanie na czym tak naprawdę polega aktywność polityczna młodego pokolenia i kogo do tego pokolenia możemy zaliczyć? oraz Co spowodowało takie zaangażowanie tej grupy wiekowej w wyborach prezydenckich w 2020 r.?

II. Aktywność polityczna i młodzież/młodzi ludzie – próba zdefiniowania

Aktywność polityczna to jedna z form aktywności społecznej człowieka. Według K. Skarżyńskiej definiowana może być w sposób wąski i szeroki. W pierwszym ujęciu oznacza zachowania polityczne, intencje oraz gotowość do podejmowania tego typu działań. W drugim natomiast oprócz zachowań politycznych wraz z gotowością do ich podejmowania uwzględnić należy także sposób poinformowania politycznego. Przejawia się on m.in. w znajomości partii politycznych, określonych poglądów politycznych i wyborczych czy znajomości osób pełniących istotne funkcje w państwie⁷. Analizując ak-

---

⁴ Dokładniejszą analizę pojęcia aktywności społecznej w literaturze przedmiotu znajdziemy w pracy: M. Prokosz, *Aktywność społeczna młodzieży szkół średnich w środowisku wielkomiejskim*, Wrocław 2000.

⁵ M. Tyszkowa, *Aktywność i działalność dzieci i młodzieży*, Warszawa 1990, s. 188.

⁶ J. Schumpeter, *Kapitalizm, socjalizm, demokracja*, tłum. M. Rusiński, Warszawa 1995, s. 340.

⁷ K. Skarżyńska, *Aktywność i bierność polityczna*, [w:] *Podstawy psychologii politycznej*, red. K. Skarżyńska, Poznań 2002, s. 53.

tywność polityczną poruszyć również należy kwestie dotyczące uczestnictwa (partycypacji), aktywności czy zaangażowania.

Pojęcie partycypacji rozumiemy jako mniej lub bardziej bezpośrednio uczestnictwo obywateli w życiu społecznym (publicznym, politycznym)⁸. Partycypacja obywatelska jest istotnym elementem współczesnej demokracji mającym rosące znaczenie od końca drugiej połowy XX w. Traktowana jest jako ratunek wobec stałego obniżania udziału obywateli w życiu politycznym i publicznym⁹. Do podstawowych kategorii partycypacji zaliczamy: aktywność publiczną obywateli, zaangażowanie obywateli do podejmowania decyzji przez władze publiczne, partycypacje wyborczą, partycypacje obowiązkową¹⁰. Warto odróżniać partycypację społeczną, wspólnotową (*horyzontalną*) od partycypacji obywatelskiej (*wertykalnej*). Partycypacja *wertykalna* dotycząca relacji władzy z obywatelami, a partycypacja *horyzontalna*, to przede wszystkim współpraca różnych grup, osób w osiąganiu wspólnego celu¹¹. Partycypacja polityczna według Barnera-Barry'ego i Rosenweina oznacza aktywne wsparcie partyjnej ciągłości lub zmiany¹².

Aktywność zwłaszcza ta polityczna kojarzona może być z oddziaływaniem na sferę polityczną przy użyciu narzędzia jakim są wybory czy referenda. Nie są to jednak jedyne formy takiego oddziaływania. Zaliczyć tu możemy takie aktywności jak: udział w demonstracjach, marszach, strajkach itp. Takie wyrażanie swoich opinii przysługuje każdemu obywatelowi Polski, przy uwzględnieniu obowiązujących przepisów prawa dotyczących takiej aktywności. Formy nielegalne natomiast to wszelkie zachowania przekraczające te normy. Wymienić tu można: udział w blokadach dróg, niszczenie cudzej własności często połączone z agresją fizyczną, okupacja budynków publicznych czy urzędów.

---

⁸ N.C. Roberts, *Direct Citizen Participation: Challenges and Dilemmas*, [w:] *The Age of Direct Citizen Participation*, red. N.C. Roberts, M.E. Sharp, Armonk – New York 2008.

⁹ L. Komito, *e-Participation and Governance: Widening the Net*, „The electronic journal of e-Government” 2005, nr 1, s. 39–48.

¹⁰ T. Kaźmierczak, *Partycypacja publiczna: pojęcie, ramy teoretyczne*, [w:] *Partycypacja publiczna: o uczestnictwie obywateli w życiu wspólnoty lokalnej*, red. A. Olech, Warszawa 2011, s. 83–99.

¹¹ E. Brodie, E. Cowling, N. Nissen, A. Ellis Paine, V. Jochum, D. Warburton, *Understanding participation: A literature review*, National Council for Voluntary Organisations, London 2009.

¹² K. Skarżyńska, op.cit.

Z kolei pod pojęciem zaangażowania rozumieć możemy wszystkie formy zainteresowania polityką. Może przybierać ono „charakter poznawczo-emocjonalny i wyrażać się skryształowaną postawą wobec różnych opcji politycznych, instytucji, partii czy konkretnych polityków”¹³. Szersze spektrum zaangażowania oznacza dogłębną wiedzę o polityce, formacie sceny politycznej, programach konkretnych ugrupowań czy sprecyzowane preferencje wyborcze.

Przy opisywaniu zjawiska związanego z aktywnością polityczną uwzględnić również należy tę działalność, która podejmowana jest w Internecie. Współcześnie dzięki łatwemu dostępowi do ICT (Information and Communication Technologies) udział obywateli w procesie podejmowania decyzji politycznych wzrasta. Zaliczyć tu możemy: udział w głosowaniu internetowym, udział w konsultacjach społecznych, manifestowanie własnych przekonań, poszukiwanie informacji politycznych itp. W Polsce w 2020 r. co najmniej raz w tygodniu korzystało z Internetu 81,4% osób w wieku 16–74 lata (wobec 78,3% w roku poprzednim)¹⁴. Z narzędzia tego częściej korzystają ludzie młodzi. Jak zatem można zdefiniować taką grupę społeczną?

Według słownika języka polskiego młodzież to młodzi ludzie. Nie wszyscy się z tym jednak zgodzą. Określenie to nie powinno jednak dziwić, biorąc pod uwagę fakt, że pojęcie młodzieży nie posiada jednoznacznej definicji. Wynikać to może z interdyscyplinarności problematyki młodzieży jako przedmiotu poznania naukowego. Młodzież możemy określać w różnych kategoriach: biologicznych, socjologicznych, psychologicznych, a także politologicznych. Ujęcie biologiczne młodzieży odnosić się będzie do dojrzewania z perspektywy fizjologii. Warto zatem spojrzeć szerzej na tą kategorię. Według Hajduka, ujęcie socjologiczne wskazuje nam trzy aspekt w których opisać możemy młodzież: 1. młodzież jako kategoria społeczne, 2. jako wielka grupa społeczna, 3. jako kategoria pokolenia¹⁵. Friedrich H. Tenbruck uważa z kolei iż, młodzież jest „w swej istocie grupą społeczną, która (...) z kolei jest w różnoraki sposób powiązana wspólnotą świadomości, jednolitością

¹³ Ibidem, s. 22.

¹⁴ Główny Urząd Statystyczny – dane z 2020 r.

¹⁵ B. Hajduk, *Socjalizacja studentów. Badania panelowe studentów z Zielonej Góry*, Warszawa 2003, s. 73.

tworzących ją i oddziałujących na nią sił i warunków, jak również styczościami między grupami”¹⁶.

Młodzież¹⁷ w rozumieniu kategorii społecznej wyodrębnić możemy także na podstawie wieku. Jest to kategoria ludzi w wieku 15/16 do 30 lat (kryterium ONZ), charakteryzująca się ograniczoną możliwością samostanowienia. Kryterium wieku wykorzystywane jest również w badaniach analizujących problem bezrobocia czy analizujących rynek pracy. W badaniach Eurostatu grupa młodych to ludzie w wieku 15–25 lat¹⁸. Wraz z realizacją kolejnych programów na rzecz młodzieży podniesiono górną granicę wieku odbiorców do 29 lat. Zmiana to podyktowana była „chęcią objęcia wysokiej jakości wsparciem większej grupy osób młodych, wchodzących na rynek pracy, a także ujednoczenia grup docelowych i zakresu wsparcia ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Inicjatywy na rzecz zatrudnienia osób młodych”¹⁹.

W publikacji, która powstała w ramach projektu *The Next* prowadzonego przez nowozelandzkie Ministry of Youth Development pod pojęciem „młodzież” rozumie się osoby w wieku 12–25 lat. Jest to okres przejściowy, od wieku szkolnego poprzez dalszą edukację do kariery zawodowej. Jest to czas, kiedy młodzi ludzie zdobywają nowe umiejętności i doświadczenia. Jest to zarazem czas dający młodzieży okazje do zaangażowania się²⁰.

Autorka opracowania *Młodzież Polska w integrującej się Europie*, wskazuje, iż młodzież jest kategorią statystyczną. Wiek przestaje mieć zatem znaczenie jako wyłączne kryterium kwalifikacji. Utrata znaczenia wieku i ujmowanie młodzieży jako grupy społecznej umożliwia włączenie w jej krąg osób o których mówi się już dorośli²¹.

---

¹⁶ F.H. Tenbruck, *Jugend und Gesellschaft*, [w:] *Socjologiczne teorie młodzieży. Wprowadzenie*, H.M. Griese, Kraków 1996, s. 128.

¹⁷ M. Raczek, *Polityka na rzecz młodzieży w Polsce*, [w:] *Polityka młodzieżowa Unii Europejskiej*, red. M. Boryń, B. Duraj, S. Mrozowska, Toruń 2014, s. 148.

¹⁸ E. Giermanowska, M. Raław-Markowska, *Społeczeństwo lokalne wobec problemu bezrobocia młodzieży*, Warszawa 2003, s. 30.

¹⁹ *Zaktualizowany Plan realizacji Gwarancji dla młodzieży w Polsce*, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, Warszawa 2005, s. 3.

²⁰ Szerzej zob.: *Skuteczna praca z młodzieżą. Podręcznik po partycypacji młodzieży*, Pracownia Badań i Innowacji Społecznych Stocznia, tłumaczenie S. Tekieli, http://www.mlodziezmawplyw.org.pl/files/publikacje/Skuteczna_praca_z_mlodzieza.pdf.

²¹ M. Siwko, *Młodzież Polska w integrującej się Europie*, Koszalin 2006, s. 34–35.

Młode pokolenie to zatem grupa wyposażona w szczególny zespół właściwości, różniący się od tych znanych w okresie dzieciństwa czy dorosłości. Uwzględnić należy jednak różnice kulturowe i historyczne, mogące zmienić wymiar pojęcia młodzież. Nie można zatem wskazać wspólnych właściwości dla wszystkich ludzi młodych. Młodzież jest zatem grupom o silnym zróżnicowaniu z punktu widzenia indywidualnego podejścia do jednostki²², „jest bardzo dobrym punktem odniesienia do obserwacji tego, co dzieje się z całym społeczeństwem. Jest soczewką, w której skupiają się najróżniejsze problemy i napięcia systemu. Jest barometrem zmian i społecznych nastrojów. Sytuacja młodych, ich sposób postrzegania świata, ich aspiracje i dążenia życiowe są miarą zmian, które już się dokonały, i dystansu, jaki jeszcze jest do pokonania. Diagnozy młodzieży w naturalny sposób zmuszają do myślenia o przyszłości, wprowadzają w ten rodzaj praktyki intelektualnej, bez której trudno sobie wyobrazić uprawianie światłej i dalekowzroczej polityki – są naturalnym punktem odniesienia dla prognoz”²³

Zgodnie z Ustawą o Rzeczniku Praw Dziecka „dzieckiem jest każda istota ludzka od poczęcia do osiągnięcia pełnoletności²⁴, którą określają odrębne przepisy prawa. Zgodnie z tymi regulacjami młodzieżą można określić osoby, które stały się pełnoletnie i ukończyły 18 lub 16 lat²⁵. Przyjmuje się także, że ludzie młodzi to osoby do 34 lat, trudno bowiem określić granice przejścia z młodzieńczości w dorosłość wraz z momentem usamodzielnienia się. GUS (Główny Urząd Statystyczny) wskazuje natomiast następujące przedziały wiekowe: 15–19 lat, 20–24 lata, 25–29 lat.

Na potrzeby tego opracowania oraz analizując wyniki wyborcze wg grup wiekowych przyjmuje się, iż młodzież/młode pokolenie to osoby od 18 do 29 rokiem życia. Dolna granica wyznaczona jest przepisami obowiązującego w Polsce prawa. Zgodnie z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r., czynne prawo wyborcze przysługuje obywatelom, którzy najpóź-

²² I. Obuchowska, *Adolescencja*, [w:] *Psychologia rozwoju człowieka*, t. II, red. B. Harwas-Napierała, J. Trempała, Warszawa 2001, s. 166.

²³ K. Szafraniec, *Raport Młodzi 2011*, Warszawa 2011, s. 11.

²⁴ Art. 2 ust. 1 ustawy z 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz.U. 2015, poz. 2086).

²⁵ W Polsce pełnoletnią jest osoba, która ukończyła 18 lat lub zawarła związek małżeński. Art. 10 par. 1 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego wskazuje iż, „Sąd opiekuńczy może zezwolić na zawarcie związku małżeńskiego kobiecie, która ukończyła lat szesnaście”.

niej w dniu wyborów ukończyli 18 lat²⁶. Górna wynika natomiast z dostępnych danych prezentujących wyniki wyborów w konkretnej grupie wiekowej.

III. Udział młodego pokolenia w wyborach prezydenckich 2020 r.

Aktywność polityczna młodego pokolenia jest współcześnie przedmiotem wielu debat²⁷. Pojawienie się zagadnienia młodzieży w dyskursie polityczny jest efektem uznania młodego pokolenia za znaczącą grupę społeczną. Na przestrzeni lat nastąpiła istotna zmiana w postrzeganiu polityki młodzieżowej. Nie jest już traktowana tylko i wyłącznie jako działanie o charakterze wychowawczo – edukacyjnym. Współcześnie polityka młodzieżowa polega na aktywizacji młodego pokolenia do podejmowania różnych inicjatyw na wszystkich poziomach zarządzania. Każde kolejne wybory w naszym państwie oznaczają zainteresowanie postawami i decyzjami tej grupy wyborców. Z raportu „Młodzi w Europie Środkowej 2020”, który przygotowany został przez Instytut Spraw Publicznych wynika, iż od 2018 r. wzrosło niezadowolenie młodych ludzi z rządu i sytuacji politycznej w państwie. Spadł również poziom aktywności politycznej. Najczęstszą formą uczestnictwa jest głosowanie, a zaraz po nim mniej wymagające formy aktywności w Internecie. Ponad połowa (57%) deklaruje głosowanie w wyborach ogólnokrajowych a 54% w wyborach lokalnych, co jednak jest słabszym wynikiem niż w 2018 r. (odpowiednio 76% i 73%). Stosunkowo niewiele młodych ludzi należy do partii politycznych (6%)²⁸, związków zawodowych czy innych organizacji sceny politycznej.

Pandemia COVID – 19 oraz lęk o własną sytuację zawodową i gospodarczą wpłynęły na dość negatywną ocenę pracy władz centralnych – prezydenta i rządu (60 i 59% negatywnych ocen). W porównaniu do swoich rówieśników ze Słowacji, Czech i Węgier, to młode pokolenie w Polsce najgorzej ocenia działalność rządu w czasie pandemii. Taka negatywna postawa młodych Polaków, wynikać może z rozbieżności pomiędzy wartościami zaproponowany-

²⁶ <http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19970780483> (8.02.2021).

²⁷ N. Lubik-Reczek, *Debaty oksfordzkie jako narzędzie wspierania edukacji*, [w:] *Uwarunkowania i mechanizmy partycypacji politycznej*, red. M. Rachwał, Poznań 2017.

²⁸ Raport „Młodzi ludzie w Europie Środkowej 2020”, www.Isp.org.pl/publikacje/młodzi-w-europie-srodkowej-2020-wyniki-badania-w-polsce (18.01.2021).

mi przez partię rządzącą a ich własnymi. Wyrazem tego niezadowolenia były także ostatnie wybory prezydencki – zarówno I, jak i II tura. Stały się one pretekstem do debaty na temat przebudzenia młodego pokolenia. Mimo tendencji do starzenia się polskiego społeczeństwa, młode pokolenie jest nadal liczną grupą społeczną. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w grupie wiekowej 18–29 lat znajduje się nieco ponad 5,3 mln obywateli. Stanowi to 14% całości społeczeństwa i 17% uprawnionych do głosowania²⁹. Mogą zatem odgrywać istotną rolę w procesie legitymizacji systemu politycznego. Wybory prezydencki 2020 r. uznać można za wyjątkowe. Po raz pierwszy bowiem frekwencja wyborcza w najmłodszej grupie wiekowej okazała się wyższa niż w przypadku wyborców najstarszych. Co istotne dotyczy to zarówno I, jak i II tury wyborów. Niewątpliwie wpłynęło na to zagrożenie epidemiologiczne, zwłaszcza jeśli chodzi o najstarsze pokolenie. Frekwencja wyborcza w grupie wiekowej 60 + wynosiła w I turze 55,9% było to zatem o 10,3% mniej niż w wyborach parlamentarnych w 2019 r. W II turze, frekwencja znacząco już wzrosła i wynosił 64,2%. Przyczyniła się do tego praca sztabu Andrzeja Dudy w celu zmobilizowania jak najbardziej swojego najwierniejszego elektoratu. W przypadku młodego pokolenia warto podkreślić, że to właśnie w tej grupie wiekowej wzrost frekwencji między wyborami parlamentarnymi w 2019 r. a II turą wyborów prezydenckich 2020 r. był największy i wyniósł 20,8%³⁰.

Przyczyn tego zjawiska upatrywać można w skuteczności konkretnego kandydata w mobilizowaniu młodego pokolenia, ale również sporze politycznym, który zmobilizował społeczeństwo. Najmłodszy wyborcy byli najbardziej podzieleni w pierwszej turze wyborów prezydenckich. Według sondażu late poll zrealizowanego przez Ipsos czterech kandydatów zyskało ich głosami wynik na poziomie co najmniej 20% poparcia. Najsłabiej wśród tych kandydatów wypadł ubiegający się o reelekcję prezydent Andrzej Duda. Kampania wyborcza 2020 r. była także wyjątkowa pod względem komunikacji z wyborcami. Mniejsze znaczenie miał program wyborczy a większą rolę odgrywały emocje, mające decydujące znaczenie przy podejmowaniu decyzji. Poparcie dla Szymona Hołowni i Rafała Bosaka wśród młodego pokolenia wynikać także może z braku identyfikacji z partiami politycz-

---

²⁹ Dane na grudzień 2019 r.

³⁰ Na podstawie danych Ipsos.

nymi. Młodzież bardzo dobitnie podkreśla swój brak zaufania wobec elit politycznych. Bliższe im są zdecydowanie nowe inicjatywy, a także nowe twarze wnoszące świeżość do polityki.

Tabela 1. Poparcie dla kandydatów wśród młodego pokolenia (18–29 lat) w I turze wyborów prezydenckich 2020 r.

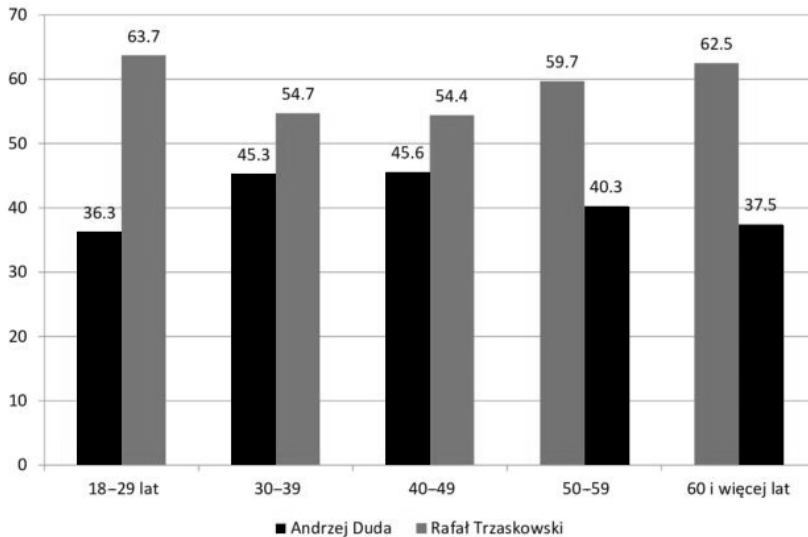
Imię i nazwisko kandydata	Poparcie w %
Rafał Trzaskowski	24,5
Szymon Hołownia	23,9
Krzysztof Bosak	21,7
Andrzej Duda	20,3
Robert Biedroń	5,7
Władysław Kosiniak-Kamysz	2,0
Stanisław Żółtek	0,9
Marek Jakubiak	0,2
Waldemar Witkowski	0,5
Paweł Tanajno	0,2
Mirosław Piotrowski	0,1

Źródło: Dane na podstawie Ipsos.

Zdecydowanie większą różnicę jeżeli chodzi o młodych wyborców zaobserwować możemy w II turze wyborów, w której urzędujący prezydent, ubiegający się o reelekcję otrzymał 36,3% głosów, a jego kontrkandydat Rafał Trzaskowski 63,7%. Frekwencja w tej grupie wiekowej wynosiła 67,2%³¹. Podkreślić także należy, że do głosowania w II turze poszło więcej osób z młodego pokolenia (o 200 tys. więcej niż w I turze), pomimo braku w niej kandydata na którego głosowali wcześniej. Czy fak ten potraktować można jako dojrzałość obywatelską młodego pokolenia? W jakimś stopniu pewnie tak. Istotne znaczenie miała jednak chęć wyrażenie sprzeciwu wobec sytuacji politycznej i zachowań najważniejszych organów w państwie.

³¹ Informacja na podstawie danych Ipsos.

Wykres 1. Poparcie dla kandydatów w II turze wyborów prezydenckich wg grup wiekowych, dane w %

Źródło: Ipsos.

Włączenie do tematyki kampanii wyborczej kwestii światopoglądowych uwypukliło różnice pokoleń, które zaobserwować możemy na powyższym schemacie. Andrzej Duda zyskuje większe poparcie w grupach wiekowych powyżej 50 roku życia, a Rafał Trzaskowski wręcz przeciwnie, u młodszego elektoratu.

IV. Podsumowanie

Młode pokolenie to grupa społeczna, która coraz częściej sięga po alternatywne formy zaangażowania. „Trzymanie się starych kryteriów prowadzi do poważnych zniekształceń w postrzeganiu tego, co dzieje się u młodych obywateli”³². W opinii starszego pokolenia młodzi w niewielkim stopniu interesują się polityką i są słabo zmotywowani do uczestnictwa w wyborach. Nie oznacza to jednak, że ta grupa wiekowa nie chce uczestniczyć w rozwoju społec-

³² H. Vinken, *Young people's civic engagement: The need for new perspectives*, [w:] H. Helve, G. Holm, *Contemporary youth research*, Ashgate 2005, s. 149.

czeństwa obywatelskiego. Do wszystkiego trzeba dorosnąć. Chęci, umiejętności oraz zainteresowanie sprawami politycznymi przychodzą bardzo często wraz z rozwojem osobistym. Aktywność społeczno-zawodowa stanowi istotny element, który scala jednostkę z konkretną wspólnotą. Rozwija jej potrzeby społeczne a wraz z tym świadomość polityczną połączoną z krystalizacją poglądów politycznych. Wzrost frekwencji wyborczej w kolejnych wyborach przyjmowany jest bardzo często jako element prężnie rozwijającego się społeczeństwa obywatelskiego. Nie można jednak wysuwać tak daleko idących wniosków nie uwzględniając przyczyn wzrostu lub spadku owej frekwencji. Pamiętać również należy, że współczesna demokracja umożliwia młodemu pokoleniu korzystanie z różnych form uczestnictwa w życiu społeczno-politycznym. Młodzi obywatele, mając coraz większą świadomość, chętnie angażują się w różnego rodzaju przedsięwzięcia i inicjatywy.

Literatura

- Brodie E., Cowling E., Nissen N., Ellis Paine A., Jochum V., Warburton D., *Understanding participation: A literature review*, National Council for Voluntary Organisations, London 2009.
- Flanagan C.A., Sherrod L.R., *Youth Political Development: An Introduction*, „Journal of Social Issues” 1998, vol. 54, No. 3.
- Giermanowska E., Raclaw-Markowska M., *Spółeczeństwo lokalne wobec problemu bezrobocia młodzieży*, Warszawa 2003.
- Hajduk B., *Socjalizacja studentów. Badania panelowe studentów z Zielonej Góry*, Warszawa 2003.
- Kaźmierczak T., *Partycypacja publiczna: pojęcie, ramy teoretyczne*, [w:] *Partycypacja publiczna: o uczestnictwie obywateli w życiu wspólnoty lokalnej*, red. A. Olech, Warszawa 2011.
- Komito L., *e-Participation and Governance: Widening the Net*, „The electronic journal of e-Government” 2005, nr 1.
- Lubik-Reczek N., *Debaty oksfordzkie jako narzędzie wspierania edukacji*, [w:] *Uwarunkowania i mechanizmy partycypacji politycznej*, red. M. Rachwał, Poznań 2017.
- Obuchowska I., *Adolescencja*, [w:] *Psychologia rozwoju człowieka*, t. II, red. B. Harwas-Napierała, J. Trempała, Warszawa 2001.
- Prokosz M., *Aktywność społeczna młodzieży szkół średnich w środowisku wielkomiejskim*, Wrocław 2000.

